

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2*50 od petit vrste. Inerlatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

IVAN DIMNIK:

Prosveta in zakon o taksah in pristojbinah.

Osnovni pouk je državen, obči in obvezen.

Državni pouk se daje brez vpisnine, šolnine in drugih pristojbin. Ustava, člen 16.

Za izpričevala učencem koncem šolskega leta ali za potrdila med letom: 1.) osnovnih šol za vsak razred..... 5 Din.

Pripomba: Vpis v višji razred se ne sme izvršiti brez izpričevala o dovršenem nižjem razredu. To pa ne velja za osnovne šole.

Zakon o taksah in pristojbinah, z dne 25. X. 1923, tar. post. 311.

Zadnji stavek k opombi tarifne postavke 311.* je bil pristavljen v načrt zakona šole tedaj, ko so storili koraki s strani učiteljstva in je »Narodna Prosveta« opozorila na neskladnost te določbe z ustavo, katera določa obvezen in brezplačen osnovni pouk v državi. Pravilnik k tarifnemu zakonu ne daje glede tarifne postavke 311. nobenih navodil. Tako je ostal ta člen v gotovem neskladu z ustavo še naprej.

Je pa polno drugih tarifnih postavk, ki delujejo gotovo ovirajoče na narodno prosveto v državi in to, radi primeroma visokih taks.

Tako določa novi zakon sledeče takse, ki zadevajo šolstvo in prosveto sploh:

Plačati je: za izpite privatnih učencev na osnovnih šolah 20 Din, nižjih razredih srednjih šol 40 Din, v višjih razredih 60 Din (tar. post. 317.); za učiteljski izpit osnov., sred. in strok. šol 100 Din (tar. post. 307. in 308.); za prošnjo k izpitu 5 Din (tar. post. 1.); za pismeno odločbo o pripustu k izpitu 20 Din (tar. postavka 5.); za izpričevala učencem osn. šol 5 Din, niž. razr. sred. šol 5 Din, viš. razr. sred. in strok. šol 10 Din, niž. tečajnih izpitov sred. šol 20 Din, viš. tečajnih izpitov sred. šol in zrelostnih izpričeval na učiteljskih 30 Din (tar. post. 311.); takse na univerzah se gibljejo za vloge in izpite od 30 Din do 1000 Din (tar. post. 312. do 318.); za ponavljavni izpit za vsak predmet na strok. šolah à 20 Din (tar. post. 314.); naknadni izpit na strok. šolah za vsak predmet 30 Din (tar. post. 315.); za dovolitev ponavljalnega razr. izpita na sred. šolah za vsak predmet 10 Din, za izpit čez razred za eksterniste koncem leta za vsak predmet 30 Din (tar. post. 316.); za dovolitev, da smejo k zrelostnemu izpitu oni učitelji, ki niso redno

* Kdor želi »Zakon o taksah in pristojbinah«, ga naroči lahko v Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

dovršili učiteljska 30 Din (tar. post. 318.) — to velja tudi za privatne šole in zavode.

Takse, ki tičejo drž. uradnike: za vse prošnje 5 Din (tar. post. 1.); za vsako prilogo 2 Din (tar. post. 2.); za prepise in izpiske 10 Din (tar. post. 42.); za overovljenje prve pole 10 Din, vsake nadaljne à 5 Din (tar. post. 43.); za prijavo k teoretičnemu izpitu po pragmatiki 10 Din, k drž. strok. izp. 20 Din, za izpričevalo teh izpitov 30 Din (tar. post. 9.); prošnja za državljanstvo 100 Din (tar. post. 51.); dekret državljanstva 400 Din (tar. post. 58.); če se izreče disciplinarna obsodba pri disc. sodišču 50 Din (tar. post. 48.); za izločitev uradnikov od disciplin. sodišča 50 Din (tar. post. 49.); za pritožbe 20 Din (tar. post. 6.); za vse pismene rešitve 20 Din; za rekurz na državni svet 100 Din; za izpiske rojstva itd. 10 Din.

Takse, ki tičejo splošne prosvetne naprave: vsa prosvetna društva, če nimajo namena denarnega dobička so oproščena taks na vloge z odobritvijo min. za finance (čl. 5., toč. 5.); za dovolitev veselice, koncerta, predavanja itd. 5 Din (tar. post. 99.); na vstopnice: za gledališča, umet. koncerte, dirke 10%, za vse vrste zabave in razvedrila 20% (tar. post. 99 a) — koncerti in zabave, ki jih prireja šolska uprava ali šolska mladina v korist učencem dotične šole v šolskih prostorih, niso zavezani taksi (tar. post. 99 a, prip. 4.); poučna predavanja, poučne in gospodarske razstave, večeri in vaje sokolskih in gimnastično-športnih društev so oproščene taks, če niso zvezane z njimi plesi in veselice (tar. post. 99 a, prip. 4.).

Taksa se plačuje tudi za vse oglase v časopisih, koledarjih, revijah: do 20 cm² 0.50 Din, do 50 cm² 1 Din, do 100 cm² 3 Din, preko 100 cm² 5 Din — za oglase se smatrajo tudi oznanila v uredniškem delu, s katerimi se naznanjajo zaroke, poroke, bioskopske predstave, nove knjige, kjer je naznačena založba in cene in vse drugo, kar ima značaj reklame. Taksam so podvržene tudi objave v uradnem listu (tar. post. 8., toč. 3.).

Takse so oproščeni uradni posli (člen 6., toč. 1.); vojaške vloge in dokumenti za časa vežbe (čl. 6., toč. 3.); vloge invalidov (čl. 6., toč. 6. in 7.); posli glede pokojnin v korist vdovam in srotam drž. uradnikov (čl. 6., toč. 8.); prošnje, priloge in potrdila, ki se vlagajo in izdajajo zaradi zbiranja podatkov za reguliranje službenih let, pokojnine ali ob prestavlja-

nju drž. uradnikov, kakor tudi za reguliranje pokojnin ali drugih prejemkov teh oseb (čl. 6., toč. 9.); vloge in vsi ostali dopisi državnih uslužbencev v uradnih poslih in pri disciplinskih in drugih kaznivih dejanjih, ki se obravnavajo po uradniškem zakonu; priznanice in vloge za denarne terjatve, ki jim pripadajo po zakonu (čl. 12., toč. 12.) itd.

Kakor vidimo, je davčni vijak privil zopet nekoliko pri prosveti. Dotaknil se je celo brezplačnega osnovnega pouka, ki je ob upeljavi splošne učne obveznosti skoro vsebinsko umeven, indirektno se je pa spravilo s pripombo k tarifni postavki 311. šolstvo v službo finančne uprave in se ustvarja s tem tudi nekak preudic.

Posebno občutne in mnogobrojne so takse na univerzah, tem občutnejše so za nadarjene revnejše sloje in so absolutno nasprotni principu, za katerega se obče borimo: da se nadarjenim odpre neovirana pot in se jim omogoči, da razvijejo svoj intelekt. Moderni pedagoški princip se bori proti izpitom; taksni zakon nam pa dokazuje, da je še dolga pot, predno bo prodrl ta princip tudi v laičkih krogih.

Kakor je važno za povzdigo široke ljudske prosvete osnovno šolstvo, tako važno smatramo tudi izvenšolsko prosveto za doseg istih ciljev, in skoro si ne moremo misliti dobrega uspeha šolstva brez podpore izvenšolske prosvete, ki izpopolnjuje in gradi pri širokih masah uspehe šolstva. Zato se nam zdi taksni zakon še premalo liberalen napram temu vprašanju. Že dolgo dobo se bori učiteljstvo, da bi doseglo olajšave pri prosvetnem delu glede taks in pristojbin. Naše šole so zidane žalibog tako, da se ne more vsa izvenšolska prosveta koncentrirati v njih. Zato se more učiteljstvo zatekati za prireditve v izvenšolske prostore. Naše oblasti tolmačijo ponavadi do pike natanko vse predpise in tako odje ponavadi davek še tistih par »soldov«, ki se dobe za revne šolarje s prireditvami v izvenšolskih prostorih. Pa tudi predpis, da mora biti dobiček le v korist revnim šolarjem, se nam zdi preozkosrčen. Koliko dobroteljih in humanitarnih namenov je izven revnih učencev, ki se podpirajo s takimi prireditvami, in ki so tudi veli-

kega vzgojnega pomena za mladino in široke mase, če se podpirajo s prireditvami potom mladine.

Naša zahteva je, da mora dati tako železniško, kakor finančno ministrstvo učiteljstvu vso podporo, da se istemu olajša izvenšolsko prosvetno delo v svrhu izvenšolske prosvetne povzdige širokih mas. Žalibog smo še daleč odstranjeni od tega ideala!

Močen udarec široki ljudski prosveti so tudi takse na časopise, katerih tolačenje je pri nas skoro še strožje nego predpis. Zato se ni čuditi, če doživljamo presenečenja, da se pobere več davkov nego nam jih predpišejo. Zaman je bil boj Novinarskega Udruženja, zaman oziri na kulturno in prosvetno povzdigo naroda, finančna praksa gre preko tega brezobzirno naprej! Ni potreba dokazovati, da vpliva davek tarifne postavke 8., toč. 3. tudi na trg inserentov, da se časopisi s tem draže in da s tem pada število naročnikov in z njimi čitateljev, ter da tako mesto da bi se širila in dvigala ljudska prosveta širokih mas, da pada. Predpisi teh pristojbin z njih pripombami so pa poleg finančnega bremena tudi močna tehniška ovira za poročevalsko službo listov, tako za dnevno časopisje, kakor za kulturne revije. Davščina na objavo cene in založništvo knjig, ki naj bi se potom časopisja razširile med široke plasti naroda, je močna ovira, ki je stavljena na pot ljudski prosveti in kulturni povzdigi v narodu. Ni potreba omeniti, da pade breme te davščine, kakor tudi breme obmrtnih in podobnih objav v uredniškem delu lista vedno le na list, ker tvorijo ta poročila sestavni del poročevalske in informativne službe in ostaja pobiranje pristojbin za take vesti s strani uprave lista — le teorija.

Ker vplivajo finančni zakoni tudi močno na razvoj prosvete in šolstvo ter tangirajo v mnogih ozirih tudi naše osebnosti in stanovske zadeve, bi želeli, da bi se tudi širši naš stanovski krog zanimal za take zakone in vprašanja in bi se oglašal o njih; da s tem demokratico, ki jo propagiramo na zunaj, izvedemo najprej v lastnih vrstah, s tem, da izvedemo princip sodelovanja vseh in ne le posameznikov pri takih vprašanjih.

Stanovanje in prehrana učiteljstva.

Ne bi načel to suhoparno, že nešteto-krat preleto in vsem znano stvarino, ko bi se mi ne dozdevalo, da je ravno ta stvar precejšen vzrok učiteljskega nezadovoljstva in premikanja iz enega kraja

v drugi. Ni še dolgo tega, ko je neki tovariš svojčas v »Učit. Tov.« napisal članek z naslovom: »V obrambo mlajšega učiteljstva«. Deloma se strinjam z vsebino članka, ne pa toliko z naslovom.

LISTEK.

O učni metodi srbohrvaščine.

Tov. T. Jedrličnik polemizira s štajerskimi tovariši, ki so mu odklonili čitanko, ker ni vežbenica, kakor Schreinerjeva ali Berlitzova. V št. 48. »Učit. Tov.« podaje potem navodila, kako naj se uporablja njegova čitanka, da se doseže isti uspeh kot z vežbenico ali vadnico, samo krajšim potom. Z njim se mora strinjati vsakdo, ki mu je na tem, da za prazno slovnicečenje ne trati preveč časa. Za srbohrvaščino nam je čas bolj skopo odmerjen nego je bil prej za nemščino. To je tudi naravno: srbohrvaščina je Slovincem samo najbližje narečje, ne pa tuj jezik. Ako so Štajerci pred prevratom zahtevali za slovenščino toliko ur na teden kakor za nemščino, jim še danes to odobravamo: saj so zato lahko učili materinščino bolj temeljito. Odobravamo danes še metodo, po kateri so v materinščini dosegali gotovo za 50% boljše uspehe, ne odobravamo pa načrta glede na srbohrvaščino. Danes je drugi jezik samo narečje, ki se do malega uči po načelih slovenske slovnice, ako je že navsezadnje za deco, ki ostane večinoma doma ali v rokodelstvu, slovnica največja in najnujnejša potreba. 99% prebivalstva vseh narodov piše še

danes brez slovnice. V srbohrvaščini nam je treba samo opozoriti na razlike v obeh narečjih in razlik je malo.

Ob slovenski slovnici uri povem tudi srbohrvaško obliko, ob čitanju srbohrvaških sestavkov kažem na podobne oblike v slovenščini. Ne gre na znanje slovnice, temveč za uporabo jezika, za praktično govornico in pisavo, zakaj tudi govori še danes 99% prebivalstva v vseh deželah brez ozira na slovnico.

Dvakrat ali trikrat prečitani sestavek začnem pregledovati, koliko ima neznanih besed. Te učenci zabeležijo (IV. razred), in sicer vsak zase. Potem poiščemo pomen. Ako je že komu znan, ga pove; ako ne, pomaga rečnik, ako se mudi, ga povem sam. Ob ti priliki opozarjam, da govorim celo uro edino srbohrvaški ter izraze in rekla, ki bi utegnili biti v dotedanjem jezikovnem skladišču neznan, sproti beležim na tablo. Zahtevam pa tudi od učencev, da mi po možnosti odgovarjajo v srbohrvaščini. In prav to je tudi Schreiner-Bezjakova metoda ali če hočete Toussaint-Langenscheidtova metoda. — Ko smo se seznanili z novimi besedami, čitamo sestavek vnovič, a tako, da vsakdo zamenja neznan besedo v slovensko ali pa imenuje kar obe. Sledi ponovitev vsebine po vprašanjih. Vprašanja napišem na tablo izmenoma danes s cirilico, jutri z latinico, ki se redno vrstiti

kakor enakovredni sestrici. Odgovore ugotove učenci sami, učitelj samo popravlja, a tako, da zvone odgovori na več načinov (varijant). Te uporablja vsakdo, kakor mu drago. Potem vprašujejo učenci izmenoma drug drugega. Pa eveti mladih Jugoslovenov, kako brez demontiranega slovenstva veselo zro drug drugemu v lice, veseli, kako gladko jim žubori z jezika srbohrvaško narečje. K taki vaji lahko pripnem tudi oddelek pravkar obravnavanih slovnicih pravil za slovenščino in obenem srbohrvaščino. Saj znajo učenci mnogo prej nego bi sam rad na izust vprašanja in odgovore končno tudi popolno vsebino. To lahko porabim za spis, vajo, za šolsko nalogo v latinici ali cirilici.

Tudi učitelj, ki sam ni več srbohrvaščini, se je na ta način privadi prej nego sam misli. Toda: pripravljaj se! Čitaj in čitaj vse, kar dobiš v srbohrvaščini!

Italijanski Cirroli koncentrici della grammatica italiano niso niti na pol tako praktični kot Schreiner-Bezjakova vadnica, a učenci jih ne zamečejo, radi tega pa ne piše laška mladina bolj pravilno nego slovenska — saj ne pomagajo tu vsi ciricali grammatike prav nič: samo vaja in vaja v živem jeziku samem. Laški tovariš zato tudi ne pita mladine preveč s slovnico in sintakso, marveč kaže na lepoto, celo lepotečje laškega jezika: la nostra

assai bella lingua, il nostro dolce linguaggio, la dolce favella del si, la piu bella e nobel dota della gran madre d' Italia! Ali se ne skrči Slovincu pest, ko se domisli, da nismo smeli Slovinci pred prevratom čitati niti v nemškem jeziku, da je Bled najlepši kraj na Slovenskem! Hm! In da bi še hvalili svoj jezik! Kaj bi počeli cenzorji?

In naše proste spisne naloge? Še danes nimam preveč dobrega pojma o njih glede na notranjo vrednost. Ti mili Bože! Koliko pa je ljudi med izobraženci, ki znajo res po kvaliteti pravilno pisati? Ali mora biti že vsak list umotvor? Niti vsi umetnostno kvalifikovani umotvorci niso dovršeni. In vendar dosežajo tudi te naloge svoj namen: dokaz, koliko more učenec svojih misli spraviti na papir. Kako? To je druga šola tudi večinoma brez slovnice. Ako hočem, da mi učenci mnogo napišejo, obravnavam temo o priložnosti ustno. Ako zahtevam lepo obliko: razporedbo tvarine, primeren začetek in konec, moram to vaditi in kazati na primernih vzorcih zopet skoro brez slovnice.

Torej po načrtu Schreiner-Bezjakovih vadnic bi se otroci morda naučili srbohrvaške slovnice, prav gotovo pa manj jezika. In to je škoda. Jezik je smoter, slovnica samo pomoček.

V tem, menim, s tov. Jedrličnikom nisva sama.

Ivo Trost.

Prepričan pa sem o najboljšem piščevem namenu. Mlajše učiteljstvo vestno in v polnem obsegu vrši svojo dolžnost tako v šoli, kakor tudi izven nje, na prosvetnem polju. Res je vojna mnogo zakrivila že pri izobrazbi mlajšega učiteljstva vsled skrčenega pouka in deloma skrajšane študijske dobe, dalje z vojaškim službovanjem od dveh, treh ali celo štirih let, katero je pustilo skoro vsakemu posledice na zdravju, čeprav mu je bila drugače sreča mila.

Res je pa tudi, da je sedanje mizerno stanje učiteljstva v prehrani in stanovanju — da ne govorim o obleki in drugih potrebščinah — mnogo krivo, če ne more učiteljstvo vršiti svojega dela v takem obsegu, kakor bi bilo to pri boljših gmotnih razmerah mogoče.

Ta črv razjeda učiteljstvo še od prevrata sem, tudi v tistih kratkih mesecih, ko so nam vsi stanovi brez razlike zavdali naše nekoliko zboljšano gmotno stanje. Že takrat se je učiteljstvo skoro povsod na deželi, kakor seveda tudi v mestih, poleg svojega dela v šoli in izven nje borilo s težkočami v prehrani in stanovanju, zlasti pa novodošlo mlajše učiteljstvo.

Po naših vaseh je žalobno vsaka druga hiša gostilna, ali hrane ne dobi učitelj nikjer, kvečjemu v eni sami gostilni, še manj pa stanovanja. In če se mu končno kje posreči jo najti, nastavi gostilničar tako ceno, da človek nehoti začne računati, bo li zadostovala mesečna plača samo za hrano.

Še huje pa je s stanovanjem. Sempaja se že še dobi v vasi kaka soba brez peči. Za srečnega se lahko šteje tisti, kdor dobi v novem kraju sobico s pečjo in posteljo, dočim so družinska stanovanja tudi na deželi bele vrane. Kakšno vlogo igra pri oddajanju stanovanj politična mržnja do učiteljstva, o tem bi se dalo mnogo govoriti. Vsak drugi ima v vasi prednost pred učiteljem, kar se tiče stanovanja. V tem oziru so drugi javni nametščenci na deželi veliko na boljšem; kjer je orožniška postaja ali finančna kontrola, tam je tudi stanovanje za osobje, da ne govorim o farovžih, kjer dobi novodošli kaplan sigurno stanovanje in hrano.

Učitelj pa pride z dekretom v nov kraj, kjer naj si išče stanovanja, kakor ve in zna. Umljivo, da mu šolski voditelj pomaga pri tem poslu, vendar bi bilo potrebno, ko bi le-ti malo bolj informirali nadzornike glede prehrane in stanovanja. Vemo, da ni šolski voditelj dolžan skrbeti za stanovanje, temveč krajni šolski svet, ali to reče lahko samo oni, kdor s poslednjim ni imel nikoli in nikjer nič opraviti.

Zgodilo se mi je neke, da me je šolski vodja dirigiral v prostrano podstrešno sobo brez peči in to v zimi s cinčno pripombo: »Saj ste bili vojak; saj ste navajeni mraza.« Kaj sem hotel, vdal sem se! No, posledice so bile kmalu tu: po komaj ozdraveli pljučni bolezni, sem nanovo obolet. Pripominjam pa takoj, da je sedaj v tistem kraju po nadučiteljevi zaslugi izvrstno preskrbljeno za prehrano in stanovanje učiteljstva. Zopet v drugem kraju ni imelo učiteljstvo nikjer v vasi nobenega kredita, ker sta dva tovariša prednika pustila dolgove na hrani in stanovanju. To je tudi poglavje, ki ga nečem načelnati. Kako pride naslednik do tega, da ne dobi hrane radi lahkomišelnosti njemu popolnoma neznanih tovarišev. Ali je potem čudno, če nestalno učiteljstvo nima nikjer obstanka?

Po dolgem trudu dobiš definitivno mesto! Ko prideš tja, izveš vso dobroto, ki te čaka. Pravega stanovanja pravzaprav ni, izdatki za prehrano bi pa presežali mesečne dohodke. Slab utis napraviš, če si hočeš pomagati na kak način potom oblasti, četudi iz dežja pod kap. Nihče ne hodi rad na »okrajni« ali »višji«, vsaj jaz se težko pripravim na tako pot, ker sem mnenja, naj vsak ostane na svojem mestu; povsod je enako.

Po naših krajih se silno občuti pomanjkanje stanovanj v šoli, kar bo treba pri novih stavbah upoštevati.

Za »ogrev«, ki nam baje pripada po srbskem zakonu, bo tudi treba narediti odločne korake. Nezakurjena soba pozimi po mojem mnenju ni stanovanje. Odtod izvirajo bolezni in tisti številni dopusti. Isto je tudi s slabo prehrano. Kjer je nevdržljivo stanje glede hrane in stanovanja, tja naj se učnih oseb sploh ne pošilja. Sicer bi se pa dalo v marsikaterem kraju z nadučiteljevo pomočjo in dobro voljo celokupnega tamošnjega učiteljstva marsikaj izboljšati glede prehrane, kakor tudi stanovanja. Predvsem mislim tu na skupne obede takozvane »menze«. Saj ni treba delati ravno v izgubo in hrana je lahko preprosta. S tem bi se učiteljstvo izognilo raznih podeželskih pijavk, bi se

obenem osamosvojilo in ugled bi se dvignil.

Orožništvo celo mora imeti svojo kuhinjo. Tako bi tudi političnim nasprotnikom odvzeli močno orožje. Ravno tako je pri stanovanjih. Dve ali tri tovarišice v enem stanovanju, bi si delile stanarino kakor tudi kurjavo. Tako bi dobil novodošli tovariš ali tovarišica prostor, ker mora tudi priti nekam pod streho. To se že tudi ponekod prakticira. Nečem nikomur vsiljevati mnenja ali dajati nasvete, le lastne izkušnje po večih krajih so me napotile do teh besedi.

Kjer ni pravega stanovanja in reda v prehrani, tam učiteljstvo ne more vršiti svoje naloge s tako intenzivnostjo, kakor bi bilo to sicer mogoče. Nikdar in nikjer nisem imel neprilike glede harmonije z ostalim učiteljstvom na šoli, tudi sedaj ne, težkoče v prehrani in stanovanju pa skoro povsod.

Šolska oblast naj tudi pri razpisih poda točne podatke glede prehrane in stanovanja.

IZ ČEHOSLOVAŠKE REPUBLIKE.

—**Čl. Učitelj(ce) - poslanci v Čehoslovaški.** V čehoslovaškem parlamentu je 16 učiteljev - poslancev, in sicer: 1. Daniel Ertl, učitelj, Lieskovec, župa XVIII.; 2. Jozef Fischer, riaditel-učitelj, Slavkov u Karlovych Varov; 3. Antonin Hamko, učitelj, Žilina; 4. Max Hoffmann, odbor-ny učitelj, Dolny Tannvald 306; 5. Jozef Haken, učitelj, Jičín; 6. František Honser, riaditel mešt. skoly, Praha I., Veleslavina 94; 7. Vaclav Jaša, učitelj, Zvojmo, Palackého trieda; 8. Martin Orišek, učitelj, Brezova pod Bradlom; 9. Jozefa Roslova, odb. učitelka, Brno, Kralove Pole; 10. Augusta Rozsypalova, učitelka, Brevnov, klašter sv. Markety; 11. Olakar Schubert, riaditel škol, Štítary u Hostovne, Šumava; 12. Hugo Simm, odb. učitelj, Vrkoslavice u Jabloce u U.; 13. Anna Sychravova, učitelka, Žižkov, Libušina 31; 14. Vaclav Veyperka, riaditel pokr. školy, Praha II., Školska 1; 15. Fr. Warmbrun, učitelj Smihov, Karlova 58; 16. Fr. Windirsch, riad. zimnej hosp. skoly, Liberec.

TRGOVSKO-OBRTNO IN KMETIJSKO ŠOLSTVO.

—**t Praktikanti (vajenci) na državno vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru** se sprejemajo tekom meseca februarja ali marca 1924. Pogoji: starost najmanj 16 let, dovršena najmanj ljudska šola z dobrim uspehom, telesna sposobnost. Prednost imajo kmetijski sinovi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti obiskujejo jezikovni in računski pouk, drugače delajo z drugimi učenci zavoda praktično v vseh panogah šolskega gospodarstva pod strokovnim vodstvom. Za to dobivajo stanovanje in hrano brezplačno ter imajo prednost pri sprejemu za prihodnje šolsko leto 1924/25. kot redni učenci; v slučaju ubožnosti imajo potem tudi prednost pri podelitvi brezplačnih mest v zavodu in so ob zadovoljivem napredovanju oproščeni sprejemnega izpita. Je to najboljša pripravljavnica za resne kmetijske mladeniče s pomanjkljivo predizobrazbo za vstop v prvi letnik prihodnjega šolskega leta; bivši praktikanti so potem navadno najboljši redni učenci. Na celo polo lastnoročno pisane in kolkovane prošnje (kolek 25 dinarjev) za sprejem praktikantov je poslati ravnateljstvu državne vinarske in sadjarske šole v Mariboru najkasneje do 31. januarja 1924 s sledečimi prilogami: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. zadnje šolsko izpričevalo in 4. spričevalo o nravnosti. Sprejem ali odklonitev se naznani pismeno.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

»NAŠE POKRAJINSKE SKUPŠČINE UJU«.

s posebnim ozirom na »Obmejno šolstvo« in delovanje narodnih obrambnih društev.

Prosim Vas g. urednik obelodaniti te moje skromne misli, katere izvirajo iz dobrohotnosti, ki pa nimajo namena kritikovati.

Predvsem moram povedati, da pišem kot obmejni šolnik. Pri dosedanjih pokrajinskih skupščinah se je mnogo, mnogo važnega obravnavalo in tudi sklenilo.

Ko je bila zadnja pokrajinska skupščina v Ptuj, sem bil presenečen, ker ni bilo na dnevnem redu točke »Obmejno šolstvo«, katerega je v Sloveniji dovolj in katerega stališče je precej težavno na severu, posebno pa v predelu od Šent Ilja v Slov. goricah do Gor. Radgone.

Prepričan sem, da se to ni izpustilo z dnevnega reda namenoma. Vsekakor je v bodočnosti potrebno večje pažnje polagati obmejnemu šolstvu. Po mojem mnenju bi morala imeti vsaka pokrajinska skupščina in kongres to točko na dnevnem redu. Pri takih skupščinah bi se dale razmere obmejnega šolstva razčistiti in tudi izboljšati. Ako ne bomo stajali te točke na dnevnem red naših skupščin, bo izgledalo, da se nahaja naše obmejno šolstvo na višku — kar pa žalobog ni res.

Seveda je naloga okrajnih društev obravnavati vprašanja v tem pravcu, posebno tam, kjer se nahajajo take šole. Taka poročila ali obravnave ostajajo le v stanovskem listu. Poročila pokrajinskih skupščin pridejo v širšo javnost in na ta način bi se tudi širši sloji začeli zanimati za to vprašanje. Več zanimanja bi lahko polagala na to vprašanje tudi naša narodna obrambna društva, kakor družba sv. Cirila in Metoda, Jugoslov. Matica itd. S takim postopanjem bi se indirektno vplivalo na omenjena društva, da ne bi popolnoma pozabila na naše obmejno šolstvo.

Narodno obrambna društva imajo v prvi vrsti skrbeti za šolstvo v neodrešenih krajih. Mislim pa, da ni krivično, če mi prosimo eno desetino dohodkov teh društev tudi za naše obmejno šolstvo, katero je potrebno podpore, kajti skoraj vse šole na našem severu so bile za časa Avstrije, če ne direktno, vsaj indirektno podpirane od nemških obrambnih društev. Knjižnice teh šol, bodisi mladinske ali učiteljske, so bile večinoma nemške, kar pa je bilo slovenskih, so tudi pisane le v nemškem duhu. Vsaka taka šola bi morala imeti šolski oder, da bi od tu začela vlivati patrijotično čustvo otrokom in tudi starejšim. Kaj vse pomaga, če ni denarja!

So šole na severu, oziroma krajni šolski sveti, v katerih blagajne od prevrata sem ni stekel niti par novca, ker niso urejene davčne razmere. Kako naj taka šola uspeva, če se ima bojevati z vsemi mogočimi težkočami. Take šole so potrebne nujne, izdatne podpore. Izgovor, da se bodo ljudje razvabili samo na podpore, ni umesten. S takim podpiranjem se bomo ljudem prikupili — ne pa odtujili: ko bodo dovolj zavedni, bodo sami vzdrževali vse.

Tu ima odsek za obmejno šolstvo poverjeništvu UJU dovolj dela, da ukrene potrebno.

Naloga odseka za obmejno šolstvo je, da pride na lice mesta, si ogleda položaj ter ukrene, kar se mu zdi umestno. Učiteljsko društvo za Svetolenartski okraj je napravilo sledeč sklep: »Učiteljsko društvo Sv. Lenart v Slov. gor. bo vplivalo potom odseka za obmejno šolstvo na obrambno društvo »Jugoslovenska Matica« in družbo »Sv. Cirila in Metoda«, da naj eno izmed teh društev prevzame severno mejo v svojo skrb.«

Opomba: Še na nobeni skupščini ni bilo toliko govora o obmejnem šolstvu kakor ravno v Ptuj. V smislu novega poslovnika je deloval poseben »odsek za obmejno in neodrešeno šolstvo«, ki je napravil dalekosežne sklepe. Ti sklepi so bili s posebnim povdorkom natisnjeni v »Učit. Tov.« — po skupščini. Čudimo se torej gorenji trditvi, da se temu vprašanju ni posvetilo dovolj pažnje. — Uredn.

Splošne vesti.

— **ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE** pok. DAVORINA TRSTENJAKA na njegovi rojstni hiši na Krčevini pod Humom se vrši po raznih končnih dogovorih s hrvatskim udruženjem JU poverj. Zagreb definitivno na Binkoštni ponedeljek t. j. dne 9. junija 1924, na kar posebno opozarjamo. Vspored pride pravočasno. Relief na ploščo naredi ugleden umetnik, bivši pokojnikov učenec v Zagrebu. B. R. N.

— **Uradni list z dne 7. januarja 1924** prinaša naredbo o uradniških predujnih in kreditu za to, o čemer smo poročali že v zadnji številki.

— **Redukcija v ministrstvu prosvete.** Od 34.000 državnih uslužbencev, ki jih je v resortu ministrstva prosvete, je bilo reduciranih 300. S tem je redukcija končana. — N. P.

— **Redukcija uradništva.** V vseh ministrstvih se je izvršila redukcija uradništva. Reducirali so okoli 15.000 uradnikov. Tozadevni ukazi izidejo. Ministrski svet začne nato z razvrščanjem posameznikov v kategorije. To bo trajalo okoli 2 meseca, ker bo treba pregledati dokumente vsakega posameznega uradnika.

— **Uradniki brez kvalifikacije.** Prosvetno ministrstvo je imenovalo posebne

komisije, pred katerimi bodo polagali zrelotne izpite oni uradniki, ki po novem uradniškem zakonu nimajo zadostne kvalifikacije. Doslej se je javilo že več kandidatov prosvetnemu ministrstvu, da polože predpisane izpite.

— **»Orli«** dobe državno podporo. Minister prosvete g. Miša Trifunović je odobril, da se Orlovski zvezi v Ljubljani podeli podpora pet tisoč dinarjev.

— **V ravnanje vsem tovarišem in tovarišicam v Ljubljani.** Za leto 1924. sestavi odbor ljubljanskega učiteljskega društva nove imenike. Glasom § 6., točke 1. pravil društva mora vsak član, ki hoče izstopiti iz društva, prijaviti svoj izstop, in sicer ustno dotičnemu poverjeniku na šoli ali pa pismeno društvemu tajniku. Zato vljudno prosim vse one tovariše in tovarišice, ki za l. 1924. izstopijo iz društva, naj se ravna po zgoraj omenjenem členu. Vsi oni tovariši in tovarišice pa, ki ne službujejo na osnovnih šolah, naj nemudoma javijo svoj eventualni izstop pismeno društvemu tajniku, da jih črta in ustavi stanovske liste. **Kdor ne prijavi svojega izstopa, se smatra članom tudi za leto 1924.** Novo pristopivši člani naj prijavijo svoj pristop po dopisnici društvemu tajniku J. Lenarčiču, Rožna ulica 13, ne pa glavnemu tajniku pov. UJU, da ne bo eventualnih pomot. **Tajnik.**

— **»Prerod«** in učiteljstvo. Uredništvo »Preroda« nam je poslalo dopis, v katerem opravičuje slučaje, ki smo jih mi grajali v predzadnji številki. Radi tesnega prostora ne moremo navesti dolgega dopisa, zadoščali bodo pa zadnji odstavek, v katerih označuje uredništvo svoje postopanje v bodoče in ki se glase: »Da bi »Prerod« blatil učiteljski stan, to bi bila največja nespamet. Kajti ravno na učiteljsstvu je največ ležeče, ali bomo vzgojili naš narod v treznosti ali ne. Če ne bomo pri mladini dobro zastavili, ne pridemo nikjer do cilja. Podpisanemu uredništvu se zdi popolnoma umljivo, ako se učitelj oglasi v obrambo časti svojega stanu. Vendar se mu zdi, da bi bilo bolje, da je opozoril »Prerod« sam: Pazi, kaj pišeš o nas, sicer ti list vrnemo! **Podpisano uredništvo tudi radevolje obljubi, da bo na to pazilo in čislana učiteljskega stanu nikdar ne bo dalo sramotiti.** — Če pa kak posameznik kaj zagreši, mora pa seveda imeti zanj isto mero kakor za druge.* Iz iste zadnje številke »Preroda«, kakor tudi iz drugih, je jasno razvidno, da hoče »Prerod« biti objektivni in da obsoja, kar je obsodbe vrednega, ne ozi- raje se na lice kakega posameznika ali celo korporacije. — To priliko porablja podpisano uredništvo, da izreče še tole svojo upravičeno željo: Po vseh šolah je predpisan in resnično potreben pouk o alkoholizmu. Učitelj pa, ki hoče o tem predmetu poučevati, mora imeti za pouk o alkoholizmu kaj gradiva pri roki. Iz tega razloga bi bilo prav in naravnost potrebno, da bi imel in čital »Prerod« vsak učitelj. — četudi ni sam naročen. Naroči naj mu ga krajni šolski svet! Treznost in z njo združena dostojnost mladine sta vredna te naročnine. Podpisano uredništvo končno gg. učitelje in učiteljice vljudno naproša, da bi pri »Prerodu« tudi sodelovali. Pišite, prosimo, čislana gospoda, v list! Poročajte o svojem delu, o pouku o alkoholizmu, o organizaciji »Mladih junakov«, o skušnjah, o uspehih, o težkočah in neuspehih. To sodelovanje in poročanje bo dalo vzpodbudo tovarišem in »Prerod« bo list, ki ga bo učiteljstvo rado vzelo v roke in težko pogrešalo. Saj delata »Prerod« in učiteljstvo končno za isti cilj — vzgojo naroda.

Uredništvo »Preroda« = **NAROČNIKOM »UČITELJSKEGA KOLEDARJA«.** Prvi naročniki so prejeli te dni »Koledar« naravnost iz Beograda. Kdor ga še ni plačal, naj vpošlje takoj znesek 15 Din, in sicer NE centrali v Beograd, temveč podpisane mu naslovu, ki je odgovoren za plačilo. Prosim točnosti, da ne bomo imeli še s to zadevo nepotrebnih skrbi in sitnosti. Kdor ni v redu prejel »Koledarja«, naj ga pri nas reklamira. **Tovariši(ce), ki so naročili »Koledar«** tikoma pred božičnimi počitnicami ali pozneje, prejmejo Koledar tekom dobrega tedna. — Glavno blagajništvo UJU, poverjeništvu Ljubljana.

— **Pravilnik za zavode za gluhone-**

me. V prosvetnem ministrstvu pripravlja- * Naj se ga le imenoma navede, da se izkaže istina in da se dotičnik lahko brani; enaki pavšalni napadi so pa lahko tudi izmišljotina, s katero se blati ves stan, v takih slučajih bo vedno naš list najostreje nastopil zoper krajo naše stanovske časti. **Uredništvo.**

jo nov pravilnik, ki bo urejeval pouk v zavodih za gluhoneme.

— **Tragična smrt mladega akademika.** V Kranju se je smrtno ponesrečil v četrtek, dne 3. januarja popoldne gospod Stanko Petrič, slušatelj filozofske fakultete ljubljanske univerze. Ob bregu Kokre je nabiral bršljan za dekoracijo dvorane pri plesnem venčku gimnazijcev, ki bi se imel vršiti v soboto 5. januarja. Raz pečino je padel 20 metrov globoko v strugo Kokre in si razbil lobanjo ter zlomil levo roko. Ponoči je podlegel ranam. Bil je blag značaj, nadarjen dijak in neumoren delavec pri narodnih društvih. Pogreb se je vršil v soboto 5. januarja. Ave, anima candida!

— **Smrtna kosa.** V Rajhenburgu je preminula v cvetju let tovarišica gdč. Marija Jerebova, hčerka tamošnjega nadučitelja tov. Frana Jereba. Blaga pokojnica se je preselila že meseca septembra s starši vred iz Doline pri Trstu, kjer je njen oče služboval dolgo vrsto let, v Rajhenburg, na očetovo novo službeno mesto. Upanje, da bo morda prememba podnebja rešila mlado življenje, se žal ni izpolnilo, in gdč. Mira je podlegla dolgi in mučni bolezni v soboto, dne 5. t. m. daleč od sinje Adrije, ki jo je tako vroče ljubila. Razžaloščenim staršem naše iskreno sožalje, tovarišici Miri pa lahka zemlja doli ob Savi!

— **Ustanovitev Zveze duševnih delavcev v Sloveniji.** V nedeljo, dne 30. decembra 1923 se je vršil ustanovni občni zbor imenovane »Zveze«. Zastopanih je bilo 11 društev z okroglo 2500 člani 24-timi delegati. V imenu pripravljavnega odbora je podal g. dr. Lončar zgodovino nastanka, smoter in sredstva »Zveze«, obenem je izrekel zahvalo gg. univ. prof. dr. M. Dolencu in odvetniku dr. Majaronu, ker sta priredila pravila ter predlagal za predsednika g. univ. prof. dr. Leonida Pitamica. Občni zbor je soglasno sprejel ta predlog, na kar je g. dr. Pitamic označil, kot prvo nalogo »Zveze«, da stopi nemudoma v stik s Hrvati in Srbi, ki doslej nimajo še slične organizacije, da osnujemo državno zvezo duševnih delavcev. V odbor so bili izvoljeni sledeči delegati: Finžgar, župnik; dr. Gorečan, odvetnik, Celje; dr. Jančič, drž. pravnik, Maribor; Lajovic, sod. svet.; Laurin, žel. uradnik; dr. Lončar, prof.; inž. Novak; dr. Pintar, zdravnik; dr. Melita Pivec; dr. Vidmar, univ. prof.; v nadzorstvo pa: gg. Funtek, prof.; Rih. Jakopič, akad. slikar; Matjašič, poštni uradnik. Končno se je sprejel predlog g. univ. prof. dr. Dolenca o pristopu naše države k bernski konvenciji glede avtorskega prava.

— **TOVARIŠ(ICA)! Ali si se že odzval(a) pozivu upravn. »Zvončak«?** Koliko NOVIH naročnikov si pridobil? Najmanj dva nova naročnika moraš pridobiti! Posnemajmo svoje nasprotnike, ki ne štedijo truda in store vse za svoje časopisje. Hitimo z nabiranjem in prijavi novih naročnikov, da nam bo mogoče pravočasno določiti naklado listu. VSI NA DELO ZA ZVONČEK! — Centralna uprava listov UJU.

— **Učiteljski abiturijenti in abiturientke** se opozarjajo, da je v ptujskem okraju še nekaj nezasedenih službenih mest; reflektanti naj t a k o j pošljejo pravilno opremljene in kolekovane prošnje na okrajni šolski svet v Ptuj.

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

— **Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo,** 6. oktobra 1923 na Ponikvi. Od — članov, navzočih 38.

Lepopisje v osnovni šoli, referiral tov. Mušič.

O pokrajinski skupščini in kongresu UJU, poročal tov. Verk.

— **Učiteljsko društvo za Mežiško dolino,** 6. oktobra 1923 v Guštajnu. Od 42 članov navzočih 42.

O pokrajinski skupščini, tov. Kogelnik.

O kongresu UJU, tov. Gačnik.

O Žgečevi knjigi, tov. Moderndorfer.

O službeni pragmatiki, tov. Močnik.

O praktičnih nalogah pedagoških krožkov, tov. Mlačnik.

— **Litijsko učiteljsko društvo,** 3. novembra 1923 v Ljubljani. Izmed 78 članov navzočih tri četrtine.

Pokrajinska skupščina v Ptuj, poročala tov. J. Čuček-Kleinmayerjeva.

Kongres UJU, poročal tov. Vrbič J. **Učiteljske razmere v Rusiji,** predaval tov. Iv. Gabrovšek.

O dr. Žgečevi brošuri, predaval tov. J. Levstik.

— **Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer,** 8. novembra 1923 pri Sv. Križu. Od — članov, navzočih 46.

O Iv. Mažuraničevem epu »Smrt Smail-age Cengijača, poročal tov. Andrej Horvatič.

— **Tržiški krožek Učiteljskega društva za Krško,** 10. novembra 1923 v Mokronogu. Udeležba —?

O problemih vzgoje najširših plasti naroda, tov. Zor.

Isto z drugega gledišča, tov. Rojc.

O službeni pragmatiki, nadzornik Stiasny.

— **Belokranjsko učiteljsko društvo,** 17. novembra 1923 v Semiču. Od — članov, navzočih 38.

Razvoj duševnega obzorja, predaval tov. Erzinova.

O rokotvornem pouku, predaval tov. Zagažen.

Šolstvo v Macedoniji, poročal tov. Živojinović.

— **Ljubljansko učiteljsko društvo,** 10. novembra 1923 v Ljubljani. Od 124 članov, navzočih 68%.

O dr. Žgečevi brošuri, poročal tov. Lenarčič.

Nekaj smernic, ki naj jih pozna vsak osnovnošolski učitelj o vzgoji in pouku slepih, predaval tov. J. Kobal.

— **Kamniško učiteljsko društvo,** 5. novembra 1923 v Domžalah. Od — članov, navzočih 37.

O obravnavi samoglasnikov v prvem šolskem letu, predaval tov. J. Toman.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Profesor M. Milovanović: »Filozofski, pedagoški i sociološki pozitivizam.** Beograd 1923. Str. 16. Cena —?

kpl. Dr. Fran Bradač: Iz starorimske lirike. Izbrano in prevedeno. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 12 Din.

— **kpl. Zvonimir Kosem: Ej prijateljčki!** ... Knjižica za mladino. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi 16 Din.

— **kpl. Po dvanajstih letih.** Ljudska igra v štirih dejanjih. Po Schrottenbachu priredil Fran Koblar. Ljudski oder 5. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1923. Cena Din 22.

— **kpl. Fr. Milčinski: Mogočni prstan** Narodna pravljica v štirih dejanjih. Splošna knjižnica št. 12. Ljubljana 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 91. Cena broš. Din 12, vez. Din 17.

Ocene.

— **k Prof. M. Milovanović: »Filozofski, pedagoški i sociološki pozitivizam.** Pod tem gornjim naslovom, prof. Milovanović, poznati pisac »Filozofije u Srba«, i. dr. dela, u kojima je zastupao pravac pozitivističke filozofije, napisao je svoj odgovor, na kritiku dr. Paje Radosavljevića, prof. pedagogije Njujorškog univerziteta. Dr. Radosavljević, štampao je odavno kritiku Milovanovićeve psihologije, u književnoj reviji »Brankovo Kolo« još 1911. godine; ali, pisac mu tek sada odgovara zbog toga, što ranije nije za to ni znao. Pisac je posvetio ovu knjizicu svome prijatelju, g. Čedomiru Todoroviću, učitelju, i odličnome školskom i prosvetnom radniku. Mnogo ranije, pre svet-ska rata, pisac je vodio polemiku sa našim filozofom g. dr. Branom Petronijevićem, prof. Beogradske univerziteta. Dr. Petronijević, kao predstavnik metafizičke filozofije, negirao je tada mogućnost razvitka filozofskog pozitivizma u Srbiji. — I u tome sporu naučnome, koji su vodili u to vreme, naš uvaženi pedagog g. dr. Paja Radosavljević, prof. pedagogije, hteo je da bude arbitar i da izmeri u nekoliko njihova gledišta. On je istakao visoku vrednost naučnog rada dr. Petronijevića; ali je kazao da i filozofska shvatanja prof. Milovanovića nisu bez interesa. Zbog toga će se u budućnosti, više čitati i proučavati filozofski spisi Milovanovićeve. — Profesor Milovanović veli, da u toj delikatnoj dužnosti dr. Radosavljević, nije uspeo. Zbog toga, što ne poznaje potpuno sve razloge, dr. Radosavljević nije ni mogao objasniti: zašto nije pozitivistička filozofija prof. Milovanovića uspeła? — U ovom svome odgovoru, na kritiku prof. dr. Radosavljevića, pisac je izneo glavne uzroke neuspeha njegove filozofije. — U svima oblastima ljudskog života, postoje mnoge zablude u intelektualnom, moralnom i socijalnom pogledu. Te zablude imaju svoje uzroke u ljudskoj čežnji za visokim idealnim progresom. — Jedna od tih zabluda je, pisac veli, i ta, što pojedini filozofski spekulatori misle da je filozofija lična tvorevina pojedinaca.

Medjutim, naučna načela, većinom, su postala iz iskustva ljudskog roda. — Zato pisac tvrdi da su ta pogrešna shvatanja glavni uzrok, što njegovi filozofski i sociološki radovi nisu postali popularni u srpskom delu našeg naroda, a ne mističnost narodne duše, kako misli dr. Radosavljević. Pored toga, sticaj socialnih i političkih prilika je kod nas drugojačiji, i za to naša intelektualna publika nije se tada oduševila za pozitivističku školu. — Kad bi viši slojevi našega društva odbacili mnoge zablude svojih klasa, prihvatili načela zdravog razuma i filozof. pozitivizma, — onda bi, kaže pisac, njegovi imali spisi više uspeha. — Pisac pobija tvrdnje dr. Radosavljevića, da je on bio protivu ideala i rodoljublja srbijanskih učitelja. On je bio protivan samo nekim zabludama, a ne osećanju rodoljublja. — Što se tiče želje dr. Radosavljevića, da publika treba da se više interesuje pišećim delima, jer je on zaslužan filozof, — pisac to skromno odbija, jer on nikada nije tražio pohvale i priznanja. — Na kraju svoje knjizice, autor ponova navodi ideale njegove pozitivističke filozofije: »Moji ideali su u odabranoj agrikulturnoj Zadruzi porodičnog tipa; gde se razvija um i moralnost u radu i životu i gde bogatstvo sačinjava rad i štednja; gde svaki privredjuje po sposobnosti a dobija deo po potrebi; gde nema neproizvodnih članova i gde članovi ljube jedan drugoga kao sami sebe.« — Pisac je uveren da će — po zakonu evolucije — ti njegovi ideali biti i realizovani u novom društvu, izven porodice, u nedoglednoj budućnosti. — Ova knjizica, u kojoj je pisac dao svoj zadocneli odgovor, ujedno jeste i dopuna njegovih filozofskih i socioloških pogleda. I ako ima karakter jedne polemike, ipak zaslužuje pažnju i jugoslovenskih učitelja jer dodiruje pedagoško-filozofske probleme i pokazuje jasno razliku, između pozitivističke i metafizičke filozofije.

— **k Zvonimir Kosem: Ej prijateljčki!** ... Knjižica za mladino. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi 16 Din.

Knjižica, ki se je bo mladina gotovo zelo razveselila in bo šla iz roke v roko, so Kosmovi »Prijateljčki«. Povestice niso predolge, so zanimive in so prikladne otroškemu obzorju. Štirinajst jih je vseh in že po naslovih vidimo njih različno in pestro vsebino: Ej prijateljčki! — Češnje. — Večer v gozdu. — Darko. — Babica. — Jež. — Kralj. — Markovo kraljestvo. — Domotožje. — Gosji pastir. — Minka in Tinko. — Jagnje. — Lovci. — Krožnik breskev.

— **k Iz starorimske lirike.** Zbral in prevedel dr. Fran Bradač. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Cena 12 Din.

Sam dr. Bradač piše v uvodu, da hoče s prevodom vzbuditi zanimanje za antično literaturo in pripomoči k zgradbi slovenskih prevodov antičnih umotvorov. Pod črto so pridejane opombe, da iz njih vsak izobraženec lahko razume dotično pesem. V uvodu podaja prevajalec kratko biografijo pesnikov. Zbirska obsega Catulla, Tibula in Propertija. Znano je, da je že dijaštvo v srednji šoli kaj rado čitalo klasike, dasi smo jih imeli le v tujem jeziku, zato je tembolj pozdravljati, da se s prevodi, ki so prav dobri, odpre pot do njih tudi širši inteligenci. Priporočamo!

— **k Po dvanajstih letih.** Ljudska igra v 4 dejanjih. Vendar enkrat po dolgem času smo dobili ljudsko igro, ki je polna dramatike in zdravega, krepkega jedra. Dialog je tako koncizen in lakoničen, da smemo reči, da ni niti ene besede odveč v igri. Moraš biti res zbran pri čitanju igre, ako hočeš, da si obdržiš vse niti v roki. Ta krepka kratkost, ta kondenziranost v besedi pa je presajena na slovenska tla. Ljudje govore kakor grče iz slovenskega hrasta. Igra pa ni samo v dialogu krepko slovenska, ampak tudi v svojem dejanju prav srečno zasajena in lokalizirana na slovenska tla. Prvi dve dejanji igrata pred vojno, zadnji dve pa dvanajst let pozneje, vmes je svetovna vojna; tu nastopajo verižniki, ki so tako žive figure, kot jih srečavamo vsak dan na stotine. Prav za prav ni prav, da je pisatelj rekkel, da je igro »priredil«, igra je samo po ideji in najbolj grobem ogrodju Schrottenbacha, drugače je pa povsem Koblarjeva last. Brez pretiravanja smelo trdim, da je to najboljša ljudska igra, kar jih je v slovensčini tiskanih. Igrali jo bodo povsod, ker ne stavi ne na oder in ne na igralce prevelikih zahtev. In to igro bodo igrali povsod radi, ker ima silno bogato dejanje, ostro risane tipe iz vsakdanjega življenja, sem pa tje prikriti sub. humor, lepo plemenito idejo in jezgrovit jezik. Tu pride sentimentalnost na svoj račun, prijatelj krepkih značajev bo v strmolu in piškurju videl umetniško risane značaje, intrigant bo našel svojega sovrsnika, slabotna ženska svoj izvor, tisti, ki trpi po nedolžnem krivico se bo v Erjavcu spomnil sam nase in oni, ki ima težko vest, bo v spravljenem koncu našel kapljico tolažbe za svoje reve in težave. Prepričan sem, da bodo to igro igrali povsod, ker to res v polni meri zasluži, na kmečkih odrih in po mestih, ker prinaša vsakomur svoje.

— **k Fr. Milčinski: Mogočni prstan.** Z vsemi vrlinami, ki smo jih vajeni pri Milčinskem, je opremljena tudi ta igra, napisana po znani narodni pravljici. Lahkoten jezik, bujna fantazija, dejanje, polno napetih zapletljajev in pa tisti vedri, res veseli humor, ki ga danes precej pogrešamo, na-

pravljajo delo tako prikupljivo. Posebno dobrodošel bo Mogočni prstan diletantskim odrom, ki jim tudi pisatelj dovoljuje uprizoritev v kulturne in dobrodelne namene, brez tanih, ako si nabavijo vsaj dvajset izvodov knjige. Ker je cena izredno nizka, je ta pogoj pač lahko izpolnjiv. Igra je bila uprizorjena z velikim uspehom v Narodnem gledališču v Ljubljani, kjer bo doživela še mnogo repriz. Uprizoritev bodo diletantskim odrom olajševale pojasnilne opazke, ki jih je avtor dodal knjigi. Poleg tega je Mogočni prstan tudi kot čtivo zanimivo in ga bo rado bralo mlado in staro. Papir je lep in tudi oprema vseskozi dostojna, tako da je knjiga vredna priporočila.

Naša gospodarska organizacija.

— **Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju,** registrovana zadruga z omejeno zavezo. **Zadružni lokal Celje, Breg št. 26.** Vabilo na 12. občni zbor Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge, r. z. z. o. z., v Celju, ki se vrši v nedeljo dne 20. januarja popoldne ob 3. uri v okoliški deški osnovni šoli v Celju, Razlagova ulica, po sledečem dnevnem redu: 1. Poročilo načelstva o poslovanju zadruge v letu 1923. 2. Odobrenje letnega računa za leto 1923. 3. Sprememba pravil. 4. Volitve v nadzorstvo. 5. Slučajnosti. — Načelstvo »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju«. Načelnik: Lud. Černež I. r. — Član nadzorstva: Fran Voglar I. r.

— **Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani:** Neimenovan po tov. Fr. Luznarju je daroval obveznico 7% drž. posojila za Din 1000 in ne za Din 100, kakor je bilo v zadnjem izkazu napačno postavljeno. V skupnem izkazu je bilo pa pravilno všteti Din 1000. — Hranilnica in posojilnica Učit. konvikta v Ljubljani Din 500. — Učiteljsko društvo ljubljanske okolice Din 250. — Tov. Vrežec Stan-ko s Suhora pri Metliki obveznico 7% drž. posojila za Din 100. — Tov. Jakob Slapar iz Olševka Din 100, ki jih je moral plačati mežnar Bricelj zaradi razražljenja časti. — Učiteljski zbor v Hrušici pri Ljubljani Din 60, in sicer so darovali: Janko Arnšek Din 15; Ivana Cerar, Štefanija Illovar, Josipina Korbar in Gvidon Pahor po Din 10; Urška Porenta pa Din 5. — Skupaj Din 1010; zadnjič izkazanih Din 4185 = Din 5195. Srčna hvala! Živili darovalci in nasledniki. — Jakob Dimnik, blagajnik.

— **Članom Učiteljske samopomoči.** V teh dneh prejmete položnice za 86. (Ant. Miklavčič), 87. (Em. Moric) in 88. smrtni slučaj (And. Šest), za upravnino in letnino 1924, skupaj 9.50 Din. Zakonski pari nakažejo dvojen znesek. Vsem onim pa, ki so zakasneli s plačili, prišel se je gornjemu znesku še zaostanek. Zaostanki v plačilih znašajo čez 1000 Din. Zato vljudno prosim: Ne odlašajte s plačili, nakažite nam t a k o j na položnici naznačeni znesek! Upravnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov. **Okrajnim učit. društvom!** Članske izkaze za leto 1924. nujno potrebujemo, zato pozivljamo društva oziroma predsednike, da nam jih takoj pošljejo, ne pa tam enkrat sredi leta. Izkazi naj bodo pisani razločno čitljivo. Vsaka izprememba bivališča, službenega kraja naj se takoj javi, da ne bo nepotrebnih reklamacij. UJU poverj. Ljubljana.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— **UČITELJSKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA** vrši svoje glavno zborovanje dne 19. januarja t. l. točno ob 10. uri. Na dnevnem sporedu bodo razun običajnih točk poročila društvenih funkcionarjev in volitev odbora. — **Požegar,** t. č. predsednik.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO** ima v petek, 18. januarja ob 9. uri občni zbor v risalnici meščanske šole. Dnevni red: 1. Dopisi. 2. Društvene zadeve. 3. Volitve: a) društvenega odbora, b) učiteljskega odseka, c) zastopnika v uradniško društvo, d) zastopnika v nabavljalno zadrugo. 4. Škuljeva socialna ustanova (Klemenčič). 5. Hlapec Jernej in njegovo trpljenje (Tomažič). 6. Utisi iz Prekmurja (Hren). 7. H katerim društvom obvezno pristopimo. 8. Določitev članarine.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ** je sprejelo sledečo zahvalo za poslano čestitko od

svojega 80 let starega častnega člana gospoda nadučitelja v pok. Simona Ješovnika iz Sv. Ruperta v Slov. goricah, kar se daje tem potom na znanje. Velečene tovarišice in tovariši! Prav pri srčno me je Vaša lepa čestitka, katero ste mi o priliki učit. zborovanja pri Sv. Lenartu poslali v spomin mojih 8 križev, razveselila; bodi Vam vsem najiskrenejša zahvala za to! Rad bi se še tudi jaz udeleževal Vaših vnetih zborovanj, pa žal zapušča me sluh, a duševno sem hvala Bogu zdrav. V Vašem krepkem društvu sem deloval nad 54 let. Le vrlo naprej in navzgor naši mladini v blagor! — Tovariški pozdrav! Vsem veselo Novo leto! — Simon Ješovnik I. r., nadučitelj v pok.

Poročila:

+ **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKI OKRAJ** je zborovalo dne 6. decembra l. l. v »Narodnem domu« v Mariboru. Udeležba manj povoljna radi skrajno slabega vremena. Navzočih 40 članov.

Dopisi. Po obravnavi dopisov raznih stanovskih ustanov se prečita dopis tov. D. Lesjaka, ki se pismenim potom zahvali za zaupanje, katerega je užival med učitelstvom kot dosedanjemu učiteljski zastopnik v okrajnem šolskem svetu. — Tov. predsednica se spominja prerano umrlega tov. nadučitelja Josipa Čeha; v znak sožalja se zborovalci dvignejo s sedežev.

Pogovor o volitvi učiteljskega zastopnika. Z ozirom na volitev učiteljskega zastopnika v okrajni šolski svet mariborski, je učitelstvo določilo kot kandidata tov. Bruno Rozbauda, nadučitelja v Limbušu.

Predavanje »Problemi vzgoje«. Predavatelj tov. E. Vranc je s svojim globoko zamišljenim referatom o Žgečevi brošuri žel splošno priznanje. Podal je tudi zanimivi životopis dr. Žgeča, svojega sošolca. — Po predavanju se je razvila živahna debata, v katero je posegel tov. nadzornik g. Lichtenwallner z razmotrivanjem vprašanja reforme učiteljske izobrazbe ter delovne šole; tov. Godec omenja naš sedanji gmotni položaj kot enega izmed vzrokov, ki tudi izpodbijajo ugled učitelstvu; tov. Vauda opozarja na težkoče, ki ovirajo učitelja pri udeleževanju na narodno-prosvetnem polju ter omenja z ozirom na prireditve raznih tečajev (rokovni pouk, srbohrvaščina!) tozadevno zapostavljanje podeželskega učitelstva, kateremu se ne nudi dovolj prilike za pridobitev potrebnega teoretičnega in praktičnega znanja. Tov. Rozbaud išče v knjigi zaman misel o nacionalni vzgoji.

O Učit. Fer. Savezu poroča predsednik podružničnega odbora tov. Košutnik, ki očrta v daljšem govoru pomen Fer. Sav. specijelno za učitelstvo. Poročilo se nadaljuje na prihodnjem zborovanju.

Predlogi. Sprejet je bil predlog pred. Mar. Godec, da naše društvo poziva tov. Skalja, naj vztraja pri svoji ideji »Socialne ustanove učitelstva za Slovenijo« ter mu zagotavlja podporo in sodelovanje pri izvršitvi te dobre misli.

+ **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA PTUJ IN PTUJSKI OKRAJ** je zborovalo dne 6. decembra v Ptujju ob pičli udeležbi, katere vzrok je iskati v skrajno slabem vremenu.

Tovariš predsednik je prečital došle dopise in priporočil v nabavo knjigi: Pot k domu in Narodna starina.

Poročila. Tovariš nadzornik Pavel Fleré je od točke do točke pojasnjeval šolsko in osebnopopisnico, za kar so mu šolska vodstva, kakor tudi navzoče učitelstvo hvaležni.

Tovariš ravnatelj Kveder je stvarno ocenil dr. Žgečevo knjigo: Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda. Ocena je bila z učiteljskega stališča dobra. Ker bo, kakor se čuje, ponatisnjena, se v detajle ne spuščamo.

Meseca januarja naj bo občni zbor. Ker ni tozadevnega predloga, določa dan odbor. Tovarišiči blagajničarki se naroči, da izterja še zaostalo članarino.

+ **ŠOŠTANJSKO OKRAJNO UCITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 22. novembra v Šoštanju. Vkljub skrajno neugodnemu vremenu je bilo navzočih 28 članov. Grajati pa je, da se tov. Veber in Kranjc iz Šmartna ob Paki nista udeležila zborovanja, akoravno sta prišla v Šoštanj. Vrnila sta se pod pretvezo, da zborovanje itak ne bo sklepno.

Poročila. O pokrajinski skupščini v Ptujju poroča tov. Stopar, o državni skupščini v Ljubljani in o dr. Žgečevi brošuri tov. Vrečko.

Predavanje. Gospod dr. Korun iz Šoštanja je jako instruktivno predaval o šolski higijeni. Svoje predavanje

nadaljuje na prihodnjih zborovanjih, kar se vzame s hvaležnostjo na znanje.

Sklepi. Tov. Engelbertu Ganglu se čestita pismeno k petdesetletnici. Učiteljskemu domu v Mariboru se nakaže kot Ganglov kamen 100 Din.

Šolska vodstva naj nemudoma javijo, koliko izvodov »Učit. koledarja« žele. Občni zbor dne 10. januarja v Velenju.

+ **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ** je zborovalo kljub skrajno slabemu vremenu ob povoljnem številu udeležencv dne 7. decembra 1923 v Ormožu. Od 49 članov je bilo navzočih 33. Kot gostje so bili: okrajni šolski nadzornik Pavel Fleré, tovariša Franjo Erženjak in Ivan Cvetko, oba od Sv. Lenarta in tovarišica Slava Serajnikova od Svetinj; zadnji trije na novo došli, pristopijo z novim letom k društvu.

Predavanja. Okrajni šolski nadzornik Fleré je pojasnjeval izpolnjevanje novih šolskih in osebnih popisnic. Za jasna in izčrpana navodila so bili zborovalci tembolj hvaležni, ker nam je poročevalec tudi povedal, kje je nekatere neznane podatke najti. — Tovariš Ljudevit Musek, ki je z začetkom tekočega šolskega leta nastopil novo nadučiteljsko mesto pri Sv. Vidu blizu Ptuja, je podaval o vprašanju »Kako in kaj naj v lastno izobrazbo čitamo«. Zavednima društvenikoma Ljudevitu in Antoniji Musek želimo v novem službenem kraju vse najboljše. — Predavanje tovariša predsednika Josipa Rajšpa o Žgečevih vzgojnih problemih se preloži na prihodnje zborovanje, ko bodo društveniki imeli že v rokah dotično brošuro in jo prej preštudirali, dozda je še nismo dobili.

Proračun za leto 1924; ta je bil enoglasno sprejet, kakor je o njem poročal blagajnik Drago Pinterič. Letna udnina za l. 1924. znaša kakor je bila l. 1923. in sicer: za UJU (članarina, »Tovariš«, »Potnik«) 80 Din, domače učiteljsko društvo 39 Din, Učiteljski dom 10 Din, Jugoslovensko Matico 12 Din, Družbo sv. Cirila in Metoda 3 Din, skupaj 144 Din; poročene učiteljice plačajo 84 Din, učiteljice ročnih del, vrtnarice in upokojeenci pa 65 Din letno. Vsled zadnjega društvenega sklepa pride še zraven za vsacega člana prispevek za Slovensko Šolsko Matico. Udnina se plačuje v mesečnih obrokih naprej.

Posvetovanje šolskih voditeljev se je vršilo pred zborovanjem, pri katerem se je razpravljalo o uradovanju, hospitiranju, bolezenskih dopustih, kolekovanju, gmotnih zahtevah šolskih voditeljev i. dr. Društveni tajnik je pri učiteljskem zborovanju opozoril na omenjeno posvetovanje z mnenjem, da bi bilo tudi za ostalo učitelstvo dobro, ako bi zamoglo prisostvovati razpravam navedenim točkam, ki so vse-kakor obče stanovskega interesa, ter se naj enake zadeve obravnavajo pri učiteljskih zborovanjih.

+ **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO** je zborovalo dne 5. decembra v deški meščanski šoli v Mariboru. Udeležba je bila dobra; vendar se pa tudi tokrat nekateri člani niso odzvali vabilu — kljub ugodnemu času.

Uvodoma je poročal tov. predsednik, da je v imenu društva častital šolniku in pesniku, g. dvornemu svetniku Ganglu k 50letnici. — Z ogorčenjem je protestiral proti italijanskemu nasilstvu v zaslužnem ozemlju. — V zadevi reduciranih šolskih vrtnaric se je obrnil na UJU, naj posreduje, na se jih nastavi kje drugje.

Ugotovilo se je število članov za leto 1924. in število naročnikov za »Učiteljski koledar«.

Predavanje. G. prof. Ljudevit Pivko je predaval o materini ljubezni v Cankarjevih romanih. Z globokim razumevanjem nam je slikal pesnikovo duševno življenje. Za krasno predavanje se mu učitelstvo prav srčno zahvaljuje.

Vodstvu pedagoškega krožka se je predlagalo sledeče: 1. Predavanje ped. krožka se naj združijo z zborovanjem učiteljskega društva. 2. Društvene posle bi društvo opravilo pred predavanjem. 3. Predavanja ob pol 8., oziroma 8. so prepozna, ker se jih osobito okoliško učitelstvo ne more udeleževati.

Odposlane so bile sledeče resolucije: 1. Učitelstvo je še pred kratkim imelo v bolnišnicah to ugodnost, da je bilo sprejeto v II. razred, dočim je plačevalo le razliko od III. na II. razred. Ker se gmotne razmere učitelstva do sedaj niso izboljšale, temveč vsled slabe valute celo poslabšale, naj UJU skuša doseči, da se ta ugodnost učitelstvu zopet pripozna.

2. Velika so bremena, ki jih nosi bolno učitelstvo s plačevanjem lastnega zdravnika in zdravil. Krivična je sedaj

odredba, da naj bolno učitelstvo poleg tega bremena plačuje še takse uradnim zdravnikom, ki jih dirigira urad. UJU naj posreduje, da se ta krivica odpravi ter da se naredba uporablja le pri simulantih.

3. Sliši se, da se namerava državnim uradnikom odvzeti železniške legitimacije. UJU naj skuša to zabraniti.

4. Učiteljsko društvo se vnovič izreče proti vsakemu pobiranju in nabiranju denarja med učenci. Učenci nimajo svojega denarja in se jih na ta način celo lahko navaja k tatvini. UJU naj vnovič posreduje v tem smislu pri višjem šolskem svetu.

5. Učiteljsko društvo se pridružuje sklepu ljubljanskega učiteljskega društva, da ni voljno brezplačno poučevati nemščine, ki je neobvezen predmet.

6. Da se je nadomestila obolela učna moč na dekliški meščanski šoli I., je bila tja začasno premeščena učiteljica dekliške osnovne šole IV., obenem vadniške šole drž. ženskega učiteljčca. Na tej šoli je bila začasno nastavljena učiteljica dekliške osnovne šole II., njo pa nadomestuje suplentinja.

+ **MARNBERŠKO UCITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 16. novembra 1923 v Vuhredu. Navzočih je bilo 24 članov, odsotnih 7, opravičeni 3. Namesto pismenih čestitk k 50letnici jubilarntu-pesniku in pisatelju, višjemu šolskemu nadzorniku E. Ganglu, se je poslala poprej okrožnica na tov. člane, da naj vsak po svoji moči daruje malo vsoto za »Učiteljski dom« v Mariboru. Pred zborovanjem že se je odposlala vsota 175 Din.

Na zadnjem zborovanju častnim članom imenovanemu tov. Krajniku se je izročila častna diploma. Izdelala jo je prav čedno tov. Olga Bračičeva. Vidno ginjen se tovariš Krajnik zahvali za diplomu in tudi gđ., ki jo je izdelala.

»Ne le kar veleva mu stan...
kar more — to mož je storiti dolžan.«

Nehote smo se spomnili znanih besed našega pesnika-miljenca Gregorčiča, ko smo občudovali mojstra ravnatelja Humeke pri današnjem podavanju o praktičnem knjigoveštvu... Šolske oblasti so že zdavnaj zahtevale deško ročno delo kot obligaten predmet. Niso pa skrbele za navodila, kako bi se to izvršilo. Naš praktični predavatelj nam je metod. in prakt. razkazoval knjigoveštvo kot eno najožjih panog deškega ročnega dela. S čudovito spretnostjo se mu je posrečil prvi poskus: triurni praktični tečaj te vrste. Korakoma nas je vodil po metod. potu vezanja — od najprimitivnejšega zvezka do eleg. vezane knjige. Marsikaj od tega bi se dalo brez vsakih težkoč uvesti kot deško ročno delo v osn. šolo. Uvedba te panoge bi ne koristila le učitelju in šoli, temveč tudi učencem in širjim slojem naroda... Bila je to neprecenljiva pridobitev za vsakega izmed nas. Nad vse zanimivo je bilo opazovati — s kakšnim interesom je vsakdo sledil pouku — kar je lahko v veliko zadoščenje in v spodbudo tov. ravn. Humeku. Želeti bi bilo, da bi svojo zamisljeno idejo razširil tudi na druge panoge tega predmeta. Učiteljskim društvom se priporoča, da skušajo pridobiti tov. Humeke za prireditve enakih tečajev. S to vrsto predavanja pri učiteljskih društvih se uvajajo ista v popolnoma novo smer: dosedaj običajni in dostikrat suhoparni brezplodni predlogi se spopolnijo z delom.

Ob koncu zborovanja se je poslovil tov. nadučitelj I. Krajnik od vseh tovarišev in od društva.

+ **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ** je zborovalo dne 15. decembra 1923 v Konjicah. Manjkalo je 17 članov od 58.

Tov. predsednik pozdravi navzoče, posebej še novi tovarišiči Albino Goležvo in Marico Kavcovo ter tov. nazd. Rada Jurka, ki se po 14letnem napornem službovanju v Mariboru in Prekmurju zopet vrača v naše društvo, katerega častni član je že dolga leta; častita nadalje tovarišicam M. Poznejevi in Am. Podgoršekovi in tov. J. Unverdorbenu k usposobljenostnemu izpitu, izreka v imenu društva sožalje tov. B. Gselmanu, ki je po prav kratkem, a srečnem zakonu nenadoma izgubil ljubljeno soprogo ter se končno spominja zvestega člana našega društva, tov. nadučitelja Josipa Čeha, ki je služboval dolga leta v Št. Jerneju pri Ločah in umrl kot nadučitelj v Dev. Mar. v Brezju.

Predavanje. Tov. nazd. Rado Jurko poroča o Prekmurju na podlagi lastno-ročno na šolsko tablo začrtanega zemljevida in oriše poleg zemljepisnih še narodnostne, verske, šolske, gospodarske in druge razmere z le njemu lastno živahnostjo; vse ga je poslušalo z največjim

zanimanjem. Za svoje nad eno uro trajajoče poročilo je žel tov. nadzornik obilo hvale ne le s strani tov. predsednika, temveč tudi od vseh navzočih, ki so tega dne dobili res jasno sliko o Prekmurju.

Razno. Sledile so še razne interne zadeve društva, nakar je tov. predsednik zaključil lepo zborovanje.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu **Pomien nekrologov.** Dannand prejemamo nekrologe o umrlih tovariših in tovarišicah, v katerih dopisniki na dolgo in široko opisujejo posamezne dogodke iz pokojnikovega življenja. Vsebinska te nekrologov bi bila pač primerna za nagrobni govor, nikakor pa ne za list, posebno ne v teh časih, ko se bori list s prostornimi težkočami. Pietetu do umrlih tovarišev in tovarišic spoštujemo in jim ne odrekamo tudi prostora v počaščenju njihovega spomina v listu. Ne moremo pa objavljati s sentimentalnimi prizori prepojenih in na dolgo raztegnjenih opisovanj, brez navedb kulturne in literarne vrednosti. **Dobri nekrologi morajo imeti tudi svojo literarno vrednost.** Taki nekrologi morajo vsebovati točne in zanesljive podatke, podprte z datumi: o pokojnikovem šolanju, o njegovem službovanju in o kulturnem, literarnem, narodno-prosvetnem, gospodarskem in drugem delovanju ter mora navajati njegova literarna, organizatorična i. dr. dela (n. pr. leta tega in tega izšla ta in ta njegova knjiga; l. p. je ustanovil Čitalnico v L; je ustanovil Hranilnico in posojilnico v x; dopisoval je v te in te liste; njegovi važnejši dopisi v ti in ti, objavljeni leta x v štev. y tega in tega lista s temi in temi psevdonomi; glavna smer njegovega delovanja je bila ta in ta; o njem so pisali v štev. — in letniku ti in ti listi — vse na kratko, s točnimi in zanesljivimi datumi). Iz takih nekrologov bo črpal biograf snov za biografski leksikon, bo črpal podatke bibliografa in kulturni zgodovinar; taki nekrologi imajo svojo literarno vrednost in z njeni postavimo v **kratkih besedah trajen spomenik** pokojniku, trajnejši kakor je še tako dolg in s sentimentalnimi prizori pisan nekrolog, brez teh podatkov, preko katerega hladno preide zgodovina. Zato zadošča kot prva vest kratko oznanilo, v katerem se navede, da o pokojnikovem delovanju prinesemo še širše poročilo. Najboljše je, da za točnost podatkov jamči dopisnik s svojim podpisom. Takim nekrologom bomo vedno posvečali svojo pozornost, ni pa se treba zanašati, da bo uredništvo pisalo in iskalo podatke za take nekrologe — to je absolutno nemogoče; zato naj se nihče ne hudeje, če o tem ali onem zaslužnem tovarišu nismo ob smrti ali jubileju (ki zahteva isto obliko) poročali; to je bila stvar njegovih prijateljev, ki naj se zganejo in potrudijo ob takih prilikah.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 3.

RAZPIS UČNEGA MESTA V KONJIŠKEM OKRAJU.

V stalno zasedenje se razpisuje učno mesto v **Vitanju**, petrazrednica, mesto učitelja.

Pravilno opremljene in kolkovane prošnje naj se pošiljajo po službeni poti dotičnemu krajnemu šolskemu svetu do **6. februarja 1924.**

Okrajni šolski svet v Konjicah,

dne 4. januarja 1924.

Predsednik: Poklukar I. r.

TEČAJI ZA STROJEPISJE IN STENOGRAFIJO.

Dne 3. februarja 1924 začnejo na državno koncesijoniranem zasebnem učilišču Legat v Mariboru zopet novi tečaji za strojepisje ter slovensko in nemško stenografijo. Tečaji trajajo 4 mesece. Vpisovanja in pojasnila v specialni trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, ali pa v šolski pisarni, Vrazova ulica 4.

MARIBORSKA TISKARNA D. D.

JURČIČEVA ULICA 4. MARIBOR, JURČIČEVA ULICA 4.

priporoča sledeče v njeni založbi izišle šolske knjige in zemljevid:

M. PIRC: **Zemljepis slovenskega ozemlja**, za učence 4. razreda osnovnih šol, s 25 podobami. Cena vezani knjigi 10 Din.
M. PIRC: **Zgodovina starega veka** za višje razrede srednjih šol, druga popravljena izdaja. Cena vezani knjigi 35 Din.

PRAVKAR IŽŠLO!

Ročni zemljevid sloven. ozemlja v merilu 1:600.000, izvršen v lastnem litografskem zavodu v osmih barvah, kot plastičen zemljevid za šol. uporabo. Priredil ravn. moškega učiteljčca v Mariboru M. Pirc, risal učitelj Sl. Dimnik. Cena izvodu 10 Din.

Pri večjih naročilih dobe šolske vodstva običajen popust v prid ubožnih učencev.